

חסד לאברהם

פרשת בלק

הרה"ק
רבי אברהם
המלאך

זי"ע

ניתן להשיג מדי

שבוע

לתרומות, הערות

אה"ק: 03-7200159

ארה"ב: 718-9260874

9260874@gmail.com

עבור גליון "שפת אמת

המבואר" - נא להרשם

באימייל

לשמוע השיעור בשפת אמת

בא"י - 0732951385,

בארה"ב (קול הלשון)

7183952440/3/1/2/9

יו"ר המערכת:

הרב יהודה הלוי וינגרטן -

עורך ראשי

הרב מרדכי יעקב שווייד

(מח"ס מנחת חיים)

חברי המערכת:

הרב אברהם ענגלענדער

הרב שמחה פרידמאן

(עורך הגליון "אהבת

שלום המבואר")

הרב יעקב שרגא לויפער

פרשת בלק

הקדמה

מאמר זה של רבינו הקדוש רבי אברהם המלאך שנוי על יסודות המובאים פעמים רבות בספרו הקדוש אשר כל כולו שזור כחוט ארוך העובר מראש הספר עד קצהו, והוא המשכת אור האלוקות לעולם על ידי הצדיק. יסוד הענין מיוסד על דברי אביו הקדוש הוא מרן המגיד ממעזריטש זי"ע, שמבאר כי כל שני דברים המנוגדים והרחוקים ושונים זה מזה, אזי כדי שיבא האור והשפע מזה לזה צריך שיהיה השפע נשתנה לאין ואפס, כמו ביצת האפרוח שאינה מתהווית עד שתהא הביצה בטלה ממציאותה הקודמת לגמרי, כך גם הצדיק שמחזיק את עצמו לאין ואפס מגודל הכרתו את ה' אלוקיו ואמיתות מציאותו הממלאת כל עלמין וסובבת כל עלמין ומחיה את כל הנבראים באופן שאין להם כח קיום עצמי כלל, הוא הממוצע בין העולמות העליונים הרוחניים המוצאים מקום שכניה בעולם בלבן של הצדיק שהוא ג"כ משותף מצד גופו לעולמות התחתונים, ועל ידי שהוא בטל בתכלית הביטול לאלוקיו, אין הנפש הגשמית שלו מונעת את הגילוי האלקות שמצד החלק אלוך ממעל של הצדיק ועל ידי זה נמשך השפע לעולם הזה.

רבינו מבאר תמיד יסוד זה בחילוק דשני האופנים הידועים של התעוררות הקדושה המושפע מהקב"ה לבניו בני ישראל, והם אתערותא דלעילא ואתערותא דלתתא. בעוד שבאתערותא דלתתא באה ההתגלות בפעם אחת והארה אחת לכל המידות, הרי שבאתערותא דלעילא באה ההתגלות באופן של השתלשלות מדרגה לדרגה. ענין זה יובן במשל, במלך שהסתיר כבודו ואהבתו מבניו על מנת שתתגלה מידת מלכותו ויעבדוהו בקבלת עול מלכותו ויתגלה כבודו אפילו בתחתונים שאין מכירים כבודו, והנה בא היום ורצה המלך למסור איזה גילוי אהבה לבנו, אבל אם יגלה המלך את עצמו לבנו אז יבטלו כל ההסתרים והמחיצות ויתגלה איך שאין שום הסתר כלל, על כן מסר את גילוי האהבה ביד שליח שמקומו תמיד בהיכל המלך, והוא המוסר את השליחות לבן המלך, וכך הוגבל גילוי האהבה כפי רצון המלך שלא יראה הבן מלך עצמו במקומו את כל כבוד המלך כדי שלא תתבטל הבחירה שלו לבחור בטוב בקרבת המלך.

אף כאן מבאר רבינו, גילוי המוחין בעולמות התחתונים לא יתכן שיהיה באופן של גילוי אלקותו א"ס מבלי לבושים בעולם הזה, שהרי אם יתגלה אור א"ס בתחתונים יבטל העולם ממציאותו כפי שהוא שמעלים ומסתיר על אור ה' ותבטל כוונת הבורא שתתגלה מלכותו בתחתונים, על כן מגלה הקב"ה את אלקותו בבחינת ד' מוחין שהם משולים בד' בתים של תפילין של ראש, שהוא השכל המקיף ואינו מתגלה בגוף העולם, ומשם בדרך ממילא מאיר באדם ובעולם כפי המידה והגבול שהשגתו יכולה להכיל, הגם שכמובן שגם כלי השגתו מתרחבים ומקבלים כח יותר על ידי גודל החיות והמוחין שנשפע בהם באופן מקיף על ידי הד' מוחין.

פרק א'

שני האופנים של גילוי אלקותו בעולם

וישא משלו ויאמר וכו' מה אקב לא קבה אל ומה אזעום לא זעם ה', הענין

ביאור

שהקב"ה רוצה תמיד להשפיע יותר מכדי השגת הנבראים ומוסיף תמיד מוחין וחיות נוסף להתגלות זו הנקרא זעיר אנפין, כל יום יותר מקודמו וכל תפילה ותפילה יותר ויותר, נקרא אבא ואמא, והטעם שנקרא בשם זה משום שכשם שהאב והאם אינם מרוצים תמיד מלהשפיע תמיד לבנם יותר ויותר וככל שנותנים לו שפע אינם מרוצים כי מרוב אהבתם אותו חפצים להשלימו יותר ויותר מבלי גבול, כך רצון הקב"ה כפי שנתגלה בבחינה זו הנקרא אבא ואמא להוסיף תמיד מוחין וחיות לתחתונים¹ ובמאמר זה מבואר איך הוא התגלות זו.

ובעוד השכל נמצא באבא ואמא שהם חכמה ובינה של עולם האצילות, הוא נקרא בבחינת "משכיל דמשכיל" כי היא – אמא - שורש ה"משכיל" שהוא הזעיר אנפין שבו הוא השכל שמתגלה בעולם ובמצב זה השכל מתחלק לד' מוחין כמבואר בפרק זה. וישא משלו ויאמר וכו' מה אקב לא קבה אל ומה אזעום לא זעם ה'. הענין כי

הקדמה לפרק: הנה הקב"ה ברצונו לגלות את כבודו וקדושתו לבני ישראל עם קרובו, גילה את כבודו על ידי מידותיו, וכמאמר הגמ' "וכי אפשר לידבק בשכינה? אלא הדבק במדותיו, מה הוא רחום אף אתה רחום" כו'.

והתגלות זו אשר הקב"ה מגלה כבודו בעולם הזה על ידי מדותיו הקדושים, נקראת "זעיר אנפין", ועל ידי התגלות זו משפיע הקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו שפע מוחין וקדושה לכל הברואים, ועל ידי זה יש להם כח להתבונן בנפלאותיו ית' ולהשיג קדושתו ית' כפי שמתגלית בעולמות, וכפי השיעור שזוכים ישראל להמשיך מלמעלה. ובזעיר אנפין יש עשרה מידות פרטיות, דהיינו הג' מוחין והז' מידות. (אמנם בערך גודל האור של אבא ואמא נקרא זעיר אנפין רק בבחינת שבעה שכליים).

ובמאמר זה מבואר כי רצונו ית' הוא תמיד להוסיף על התגלות זו שתתרכה יותר ויותר, ומבואר בכתבי האר"י כי רצון זה

הוספות והערות

ז"א כשהיא רביעא על בניה, וזה ההבל הוא עיקר חיות וקיום ז"א וכו', ולכן היא נקראת פום ממלל רברבן, כי מבניה אתון רברבין וזה ההבל בא מדבור רברבא, כנודע שאותיות עלמא דאתי היא בינה הם אותיות גדולות השולטות בשבת שהוא מעין עולם הבא וכו'

1. וזלה"ק עמק המלך שער קמ"ד, כי בזמן שאימא רביעא על בנין בסוד אם הבנים שמחה כי נחלי אמא הולכים בשפע רב להשקות את בניה ז"א ונוק', שז"א הן שמים לא זכו בעיניו, ותמיד נראה בעיניו כאלו הם צריכים תיקון יותר, לכן היא תמיד מקשטת את בניה ומוציאה הבל מפיה, שממנו הארה מקפת לכל

כי השם יתברך האציל העולמות כדי שתתגלה מלכותו שיתגלו י"ג מכילין דרחמי, והתגלות הוא על ידי שני דרכים א' על ידי צדיק יסוד עולם שמכניע כל הששה מדות שלו ליראת המלכות ומוריד חסדים לעולם, הוא נקרא מלמטה למעלה, והב' הוא מלמעלה למטה, אף שאין הצדיק משיג כל כך אף על פי כן השם יתברך ברוב רחמיו וחסדיו מוריד כל טוב כי לא ידה ממנו נדח, אף שמעולם לא ירדה השכינה למטה מעשרה צריך לבוא תחלה

ביאור

השם יתברך האציל העולמות כדי שתתגלה מלכותו ולא רק כפי שהתחוננים מקבלים את מלכותו ית', אלא יותר מכך שיתגלו י"ג מכילין דרחמי, שהם יותר מכפי מעשי התחוננים אע"פ שאינם ראויים ואינם זכאים וכמאמר חז"ל על הפסוק וחנותי את אשר אחון אע"פ שאינו ראוי.

והתגלות הוא על ידי שני דרכים, א' על ידי צדיק יסוד עולם, כל ההשפעות שבאים לעולם באים על ידי הצדיק שהוא מקושר לעולמות העליונים וכך הוא משפיע לעולמות התחוננים, כי הכלל הוא שכל שפע ושפע הבא מדרגה עליונה לתחתונה צריך לבא על ידי ממוצע המחבר ביניהם והכלול משניהם, ובחינה זו הוא הצדיק שהוא בבחינת 'משה איש האלקים' שחציו איש וחציו אלקים, כלומר שנשמתו דבוקה בעליונים ועכ"ז הוא עובד את ה' גם בגשמיות - בתחוננים, ועל ידי זה הוא מחבר את שניהם וממילא כל ההשפעות באות על ידו ולכן מכונה הצדיק בתואר "יסוד", כי מידת היסוד היא ההשפעה וגם תיבת "צדיק" היא כינוי למידת היסוד שהיא

ההשפעה למלכות הנקראת "צדקה", שמכניע כל הששה מדות (שלא) [של] ליראת המלכות ומוריד חסדים לעולם כאשר הצדיק מכניע את ששת המידות הפרטיות שבנפשו שהם חסד גבורה תפארת נצח הוד ויסוד למלכותו ית' שהיא שורש המידות, אזי מתגלה גם בעולמות התחוננים מידת המלכות שעל ידה נשפעים כל ההשפעות לעולם הזה, הוא נקרא מלמטה למעלה בבחינת אתערותא דלתתא. והב' הוא מלמעלה למטה, אתערותא דלעילא, אף שאין הצדיק משיג כל כך שאינו זוכה להתדבק בשכינה הק' למיעוט השגותיו ועבודתו, אף על פי כן השם יתברך ברוב רחמיו וחסדיו מוריד כל טוב כי לא ידה ממנו נדח, אף שמעולם לא ירדה השכינה למטה מעשרה כלומר שמעולם אין מגלה הקב"ה את אורו הבלתי גבולי בתוך עשרת הספירות התחוננים בבחינה שמתגלה בתוך העולם (והנקרא גילוי קוב"ה ושכינתיה), משום שאז יבטל כל הצמצום ותכלית הבריאה שהוא לגלות מלכותו בתחוננים כפי שהם תחוננים בדווקא, צריך לבוא תחלה התגלות במשכיל

התגלות במשכיל דמשכיל¹ דצדיק וכשבא התגלות במשכיל דמשכיל דהיינו ב' מוחין שקודם לעשרה שכליים אז מחמת רוב יראת אלקות שנתגלה בד' מוחין, השלשה שכליים הראשונים בטלים ממציאות כנר לפני אבוקה

ביאור

בתחילה לפני שיורד למוח האדם לד' מוחין, והם חכמה בינה דעת דחסדים ודעת דגבורות², והתפילין מרמזים לאור הנשפע לאדם שבתחילה בבחינת "משכיל דמשכיל", הנקרא "אמא" (ראה בהקדמה) הוא בבחינת ד' מוחין³, אז מחמת רוב יראת אלקות שנתגלה בד' מוחין, כאשר הקב"ה מגלה אלקותו ית' במשכיל דמשכיל, אזי באה יחד עם גילוי אלקותו ית' יראה גדולה, הבאה באופן ממילא על ידי שהשכל רואה ומרגיש את גודל אלקותו ית' ועד כמה שהוא בטל אליו, השלשה שכליים הראשונים (בבחינת זעיר אנפין שהוא ההתגלות) שבתוך העולם, (ולא ד' מוחין הראשונים שהם שורש שלהם), בבחינת "משכיל דצדיק",

דמשכיל⁴ דצדיק כלומר דהנה מבואר לעיל שהקב"ה מתגלה בתוך העולם בבחינה הנקרא זעיר אנפין (או "קודשא בריך היא") ושם התגלות עשרת הספירות השכליות והמושגות בשכל בני אדם (והם חב"ד חג"ת נהי"ם), אמנם כדי שלא לבטל את הצמצום הזה הנקרא – כאמור לעיל - זעיר אנפין (כלומר שהקב"ה מצמצם פניו אלינו כפי השגותינו), מגלה הקב"ה את אלקותו בבחינה שלמעלה מהעולם הנקרא "אבא" ו"אמא", וזה בחינת משכיל דמשכיל, כלומר שורש השכל, השכל של השכל.

וכשבא התגלות במשכיל דמשכיל דהיינו ד' מוחין שקודם לעשרה שכליים השכל שהקב"ה משפיע לאדם נחלק

הוספות והערות

ובתוכו מוח חכמה, בחכמה דז"א, והוד דאמא. ובתוכו מוח בינה בבינה דז"א, ויסוד דאמא ובתוכו מוח חו"ג בדעת ז"א. ונמצא, כי קודם התלבשותם היו ד' מוחין, שהם סוד ס דצלם, ואחר התלבשותם שנכללו חו"ג ביסוד אמא, ונעשה ג מוחין, שהם ל של צלם, הבאה אחר דמ, מתתא לעילא. ובחי ל זו, הוא אחר התלבשות המוחין בנה"י דאמא. והנה אחר שנכנסו נה"י דאמא, ובתוכן המוחין כנ"ל, ונכנסו בראש ז"א, אז נגמר צ של צלם. כי שם הוא בחי צ, כי מוחין אלו, אינם נשארים ברישא, רק בכל גופא מתפשטים, שהם חב"ד חג"ת נה"י. הרי צ"י. הנזכר נעשית עתה שלשה" עכלה"ק (ועיי"ש עוד פס"ב שביאר בזה סוד התפילין). ועיין בארוכה בהקדמה לחסד לאברהם ועוד שם בפרשת נח ובפרשת וירא בהפטרה ובפרשת חוקת ובכ"מ.

2. כמ"ש האר"י הק' בכוונות התפילין.
3. שכשהמוחין דז"א מתלבשין ויורדים באמא הם נחשבים בבחינת ד' מוחין, וזהו בחינת צל"ם הידוע, שהמ' של צל"ם הוא בחינת חב"ד דאמא ששם מתגלים המוחין דז"א בבחינת ד' מוחין. וכמובא בע"ח שער הכללים פרק ה', והנה, כאשר אמא יולדת מוחין אלו, הם נעשים בחי ד' מוחין: שהם חו"ב חו"ג. וזהו סוד ס של צלם, כי אותיות צלם הם מתתא לעילא. וס זו, כנגד ד' מוחין, כי כ"א מהם כלול מ"י. ואח"כ, אמא עלאה מלבשת וכוללת אלו הד' מוחין תוך נה"י שלה, חכמה בנצח. בינה בהוד. חו"ג ביסוד. ומרכנת ומשפלת עצמה, ונכנסת תוך ז"א, עם המוחין האלו. כי ז"א אינו יכול לקבל מוחין, אלו, לרוב גדלות אורם, אם לא אחר התלבשות תוך נה"י אמא, ואז נכנסים נצח דאמא,

והשבעה שכליים בטלים להג' שכליים מחמת רוב דביקותם בם בסוד מטי ולא מטי פירוש שתיכף מיד נשתלשלו כל אחד למקומו אף על פי כן מקבלים כנפים כלומר הארה שאחר כך יכולים להדבק מעצמם, וזהו מלמעלה למטה,

ביאור

מקום לחזור למקום הראשון ברצוא ושוב. פירוש שתיכף מיד נשתלשלו כל אחד למקומו, הדבר דומה, לבן מלך הבא לבקר בארמון המלך, ומגודל היראה של המלך שלא תבטל מציאותו מגודל האור של המלך, אזי הוא נותן הצצה בעלמא ומיד חוזר למקומו, וכך המידות, כלומר אע"פ שהמדות נשארים תמיד בגדר מידות, ועם דביקותם בהשכל, מכל מקום נשארת פעולתם כפי רצון הבורא שהחסד יהיה חסד ולא יבטל להשכל לגמרי להיות חכמה, וכן הגבורה ישאר גבורה ולא יהיה בינה, אף על פי כן מקבלים כנפים כלומר הארה שאחר כך יכולים להדבק מעצמם, מכיון שבאותה שעה שהקב"ה משפיע במושכל דמושכל דצדיק, אזי מאיר בהמידות אור גדול מאוד, כי במקום שהמדות יקבלו שפע מהשכל, הם מקבלים שפע מהמושכל דמושכל, (שהרי גם בהשכל מאיר השפע שנקרא מושכל דמושכל וכאמור לעיל שמרוב היראה מתבטל השכל לשורשו שהוא המושכל דמושכל), ממילא מכח אור גדול זה נשאר תמיד 'רשימו' בהמידות שיש להם כח לחזור לשרשם ולהיות בדרגת הדביקות של ג' השכלים העליונים כלומר שפעולת המידות שבעולם חסד וגבורה יהיה באופן של חכמה ובינה, שהרצון להיות דבוק במה שנאה וטוב (אהבה – חסד) יהיה רק באופן של חכמה להיות

והם החכמה בינה דעת שמתגלים בתוך העולם בבחינה הנקראת "זעיר אנפין", בטלים ממציאיות כנר לפני אבוקה, כמו שהנר כשמתקרב לאבוקה אין לו כח להוותר מציאות נפרדת, כי מגודל חוזק האבוקה הוא מתבטל לגמרי והוא מתכלל בה, כך כאשר מתגלה במשכיל דמשכיל (בשורש השכל) שכליות ויראה גדולה, אזי מתבטל כח השכל התחתון (השכל שבתוך העולם שמתגלה בהצדיק), ואז מאיר בתוך השכל של הצדיק ג"כ אותה הארה ויראה גדולה שיש בשורש השכל הנקרא משכיל דמשכיל.

והשבעה שכליים כלומר שבעת הספירות התחתונות (כל ספירה היא שכל המתגלה באופן של הרגש מטויים, וכל מציאות רוחנית המתגלה בעולם הזה מתגלה באופן של שכל שהרי האהבה והיראה הם שכל המעורר כח משיכה (האהבה) או ריחוק (היראה)), בטלים להג' שכליים החכמה בינה דעת, מחמת רוב דביקותם בם שהמדות דבקים בהשכלים חב"ד כמו שאיברי האדם מחוברים ודבקים מיד בראש שלו הנותן ומשפיע חיות לכל האיברים, בסוד 'מטי ולא מטי', פירוש שדבקות המדות בהשכל נקרא מטי (מגיע) ולא מטי (מגיע), כלומר שהדבקות של המדות בהשכל אינן באופן שהמדות דבקות לגמרי בשכל כי אז יהיו מתבטלות לגמרי על ידי דבקותן בהשכל, אלא באופן של דבקות שיש בה תמיד

שמתחלה נגלה בד' מוחין ואחר כך בשבעה שכליים דצדיק ועל ידו מתגלה כל טוב בעולם ואז נתעלו כל הניצוצות הקדושות, מחמת שעל ידי צדיק מתגלה אלקות בעולם אז יתפרדו כל פועלי און, וזהו פירוש אור זרוע לצדיק, פירוש כיון שנתגלה א-להות לצדיק ועל ידו מתגלה בעולם, ואז ולישרי לב שמחה פירוש הניצוצות נקראו ישרי לב אף שאינם בהתגלות ואף על פי כן בעבורם בא כל טוב שמחה פירוש ואז נתעלו כל הניצוצות.

ביאור

הנשמות הקדושות שלא זכו עד עכשיו להיות בגדר צדיק, אלא נפלו בתאוות העוה"ז שהם שבעת המדות הנפולות אהבות ויראות זרות כו', מחמת שעל ידי צדיק מתגלה אלקות בעולם אז יתפרדו כל פועלי און הקליפות המונעים מהאדם לראות את האמת גילוי צחות אלקותו ית"ש מתפרדים ומתבטלים על ידי גודל האור של גילוי אלקותו ית' בעולם המבטל את כח השקר והחושך שלהם.

וזהו פירוש (תהילים צז, יא) אור זרע לצדיק, פירוש כיון שנתגלה אלהות אורו ית"ש לצדיק ועל ידו מתגלה בעולם, ואז ולישרי לב שמחה, פירוש הניצוצות נשמות האנשים שאינם בגדר צדיקים דהיינו שהם שקועים בעניני עולמות התחתונים, נקראו ישרי לב אף שאינם בהתגלות שהקשר של אותם אנשים להקב"ה הוא בתוך לבם ולא נתגלה עד עכשיו לחוץ, ואף על פי כן בעבורם בא כל טוב שמחה הם זוכים לכל השפע הזה שבא בעבורם על ידי הצדיק, פירוש ואז נתעלו כל הניצוצות.

דבק במה שהוא באמת טוב ולא במה שנראה טוב, וכן הגבורה דהיינו היראה יהיה תמיד באופן של בינה והבנה להיות ירא רק ממה שראוי להיות ירא, דהיינו ממנו ית"ש.

וזהו התעוררות מלמעלה למטה כלומר שההארה אינה מתגלית בתחתונים ממש, אלא באופן של השתלשלות מדרגה לדרגה, שמתחלה נגלה בד' מוחין שהם המושכל דמושכל, שבהם נכלל גם השכל עצמו שבטל אליו מרוב היראה, ואחר כך על ידי ביטול הג' שכליים חכמה בינה ודעת שהם "המושכל", מתגלה גם כן בשבעה שכליים דצדיק שבעת המדות התחתונות שמתגלים בעולם הזה, שגם בהם מאיר גודל היראה וגילוי אלקותו באופן של ממילא כתלמיד הרואה יראה על פני רבו ומכח זה מאיר גם בו היראה, ועל ידו מתגלה כל טוב בעולם, כי השכליים התחתונים הנקראים זעיר אנפין מתגלים בעולם הזה ועל ידם מגיע לתחתונים כל טוב ברוחניות ובגשמיות.

ואז נתעלו כל הניצוצות הקדושות, כל

פרק ב'

משה הפר עצת בלעם לסלק גילוי אלקותו ית'

ובלעם הרשע רצה להפך חס ושלום רצון הבורא, שרצון הבורא היה בתחלת הבריאה בשביל ישראל שנקראו ראשית ובשביל התורה שנקרא ראשית, פירוש שהשם יתברך רצה שתתגלה מלכותו ואין מלך בלא עם, נמצא עיקר הבריאה היה בשביל ישראל כדי להיות עם, ובשביל התורה פירוש אורייתא מחכמה נפקא, פירוש כל החיות נמשך מחכמה שהיא חי החיים ובאורייתא בא עלמא ומשה רבינו עליו השלום הפך על ידי התגלות אלקות שהיה על ידי כונ"ל. וזהו פירוש מה אקוב שהיה רוצה לקוב, אך מחמת התגלות אלקות שהיה על ידי משה שאמר ונחנו מה, פירוש דלא היה

ביאור

היינו שהחיות האלוקי יורד לעולם באופן של אור החכמה שהוא שורש השכל האלוקי, "ובאורייתא ברא עלמא" ונמצא שעל ידי שהקב"ה מגלה בעולם חכמתו בד' מוחין בזה בא השפע והחיות לעולם, ומשה רבינו עליו השלום הפך על ידי התגלות אלקות שהיה על ידו וכנ"ל שעל ידי שהיה אין, זכה שיתגלה השכל על ידו במשכיל דמשכיל שלו וממילא במידות שלו וממילא גם בכל בני ישראל.

וזהו פירוש מָה אָקוב, ומפרש בתחלה תיבת "אקוב", שהיה רוצה לקוב להכרית בקללותיו את ישראל עם ה', ולסלק מהם שפע החיות והמוחין שמגלה הקב"ה בד' מוחין הנ"ל, אך "מה" מנע ממנו להיות "אקוב", והיינו מחמת התגלות אלקות שהיה על ידי משה שאמר ונחנו "מה", פירוש דלא היה ליה מגרמיה כלום לא

ובלעם הרשע רצה להפך חס ושלום רצון הבורא לגלות מלכותו בעולם, שרצון הבורא היה בתחלת הבריאה בשביל ישראל שנקראו ראשית כלומר שהם ראשית הבריאה וסיבתה שבשבילם נבראו כל העולמות ובשביל התורה שהיא גילוי האלקות בעולם, שנקראת "ראשית", פירוש שהשם יתברך רצה שתתגלה מלכותו, שיתגלה טובו ואורו ית' בתחתונים שיכירו וידעו כבודו על ידי השכל שמשפיע להם ית"ש, ואין מלך בלא עם והם ישראל עם ה', נמצא עיקר הבריאה היה בשביל ישראל כדי להיות עם.

ובשביל התורה, פירוש כדאי' בזה"ק (יתרו פ"ח ע"א), "אורייתא מחכמה נפקא", פירוש כל החיות נמשך מחכמה שהיא חי החיים וכדאיתא בזה"ק (תולדות קל"ד).

ליה מגרמיה כלום, רק היה לכבוד הבורא ברוך הוא כמו שאמר דוד המלך עליו השלום לך ה' הגדולה כו' ולפיכך בא על ידו התגלות אלקות בעולם לפיכך לא קבה א-ל, ומה אזעום לא זעם ה', פירוש על דרך א"ל זועם בכל יום ומשה הפך זאת ונעשה לא, ה פירוש הכל היה מחמת שהיה התגלות בעולם ואז יתפרדו, כו' וזהו מה שאמר הכתוב נאום לשון (אומה) אימה, פירוש שבירה כבר נשבר בלעם: שתום עין פירוש שהיה רצונו שלא תתגלה חס ושלום מלכותו: הכל נשבר ונתהפך אבל מעתה נאום שומע אמרי א-ל, פירוש מעתה נתעלה ותתגלה מלכותו ונתעלו הניצוצות שבעבורם בא הטוב

ביאור

מחמת שהיה התגלות בעולם האות ה' מרמזת על התגלות השפע כי צורת הה' היא התפשטות לאורך ולרוחב (והו' שבתוך הה"א מרמז על ההתגלות שנשפע מזה לעולמות התחתונים הנקרא זעיר אנפין), ואז יתפרדו, כו'.

וזהו מה שאמר הכתוב "נאום, לשון (אומה) אימה, פירוש שבירה, כבר נשבר בלעם על ידי משה שהיה הדעת דקדושה ושיכר את כוחו של בלעם שהיה דעת דקליפה בבחי' זה לעומת זה עשה אלקים: שתום עין, פירוש שהיה רצונו שלא תתגלה חס ושלום מלכותו כלומר שרצה שלא יהיה בגילוי רצונו ית' והשגחתו ית' בבחינת "הנה עין ה' אל יריאיו", הכל נשבר ונתהפך נשברה עינו שרצה שלא יתגלה מלכות שמים.

אבל מעתה (במדבר כד, טז) נאם שמע אמרי אל פירוש מעתה נתעלה ותתגלה מלכותו, ונתעלו הניצוצות שבעבורם בא הטוב לעולם, "שומע" פירוש מתקבץ שמע לשון אסיפה וקיבוץ כמו "וישמע שאול את העם" (שמואל א, טו ד)

היה לו שום רצון לעצמו רק הכניע את מדותיו לבוראו, רק היה לכבוד הבורא ברוך הוא, כמו שאמר דוד המלך עליו השלום לך ה' הגדולה כו', שדוד המלך ע"ה העלה את כל מדותיו להקב"ה דהיינו הגדולה (חסד) והגבורה והתפארת והנצח וההוד, ומידת "כי כל בשמים ובארץ" (יסוד), ו"הממלכה" (מלכות), ולפיכך בא על ידו התגלות אלקות בעולם וכאמור לעיל שהצדיק הוא ממוצע המחבר בין העולמות העליונים לעולמות התחתונים על ידי שהוא כלול משניהם בנפשו (מהעליונים) וגופו (מהתחתונים), לפיכך לא קבה א-ל, כלומר לא יכול היה להכרית את גילוי אלקותו בעולם.

ומה אזעום לא זעם ה', פירוש על דרך (תהילים ז, יב) א"ל זעם פכל יום, ומשה בספר "חסד לאברהם" נדפס איתא מ' גדולה והוא מ' מתיבת "מה" אזעום, שמרמז על משה רבינו, הפך זאת ונעשה מתיבת "א-ל" – "לא זעם ה'", ה הוא ה' מתיבת "מה" אזעום, פירוש הכל היה

לעולם, "שומ"ע" פירוש מתקבץ אמרי פירוש התפארות, ויודע דעת עליון, שכשנתעלו הניצוצות נתוודע ונתגלה דעת עליון מחזה שד"י יחזה, פירוש כשנתגלה א-להות בעולם אזי נופל, פירוש יתפרדו כו' ואחר כך גלוי עינים, נתגלה א-להותו בעולם.

ביאור

כלומר שיתקבצו הניצוצות למקומם מארבע כנפות הארץ, "אמרי" פירוש התפארות מלשון "וה' האמירך היום" (עי' ברש"י שם) שמתגלה כבוד שמים "אמרי א-ל".

וידע דעת עליון, שכשנתעלו הניצוצות נתוודע ונתגלה דעת עליון, מתגלה איך הוא ית' נמצא בכל הנבראים, ובכולם מְחִזָּה שְׂפֵי יַחֲזֶה פִּירוּשׁ כִּשְׁנַתְּגַלֶּה אֱלֹהוֹת בְּעוֹלָם אִזִּי בִלְעָם וְחִילוֹתָיו – "נופל", פירוש יתפרדו כו' ואחר כך "גלוי עינים", נתגלה אֱלֹהוֹתוֹ בְּעוֹלָם.